

1. ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Н. В. Гусєва, А. В. Мазурова, Є. Ю. Телебєнєва

Короткострокові освітні програми за кордоном як дієвий спосіб отримання знань

У статті охарактеризовано короткострокові освітні програми за кордоном для студентів та молодих фахівців. Розглянуто досвід участі в навчальних візитах, молодіжних форумах, літніх школах, міжнародних студентських тижнях співробітників та студентів кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Ключові слова: освітня програма, освітня подорож, навчальний візит, молодіжний форум, літня школа, міжнародний студентський тиждень.

У сучасних умовах глобалізації та стрімкого розширення світогляду, окрім традиційних форм освіти, дуже важливими є додаткові освітні можливості в межах академічної мобільності, які могли б посилити ефективність міжкультурного обміну та міжнародної співпраці для молоді. Останнім часом все більшої актуальності набувають короткострокові освітні подорожі за кордон, які пропонуються для школярів, студентів, аспірантів, викладачів, громадських активістів тощо. Участь у таких подорожах – це не тільки унікальна можливість продовжити навчання, покращити знання іноземної мови і налагодити нові наукові та освітні зв'язки, а й додаткова перевага молодого випускника при влаштуванні на роботу.

Ринок освітніх подорожей за кордоном включає як платний, так і безкоштовний сегменти. Останній є найбільш актуальним для пересічного українського студента, аспіранта та молодого науковця, оскільки платні освітні програми є переважно недоступними для сучасної української молоді.

Розгляньмо окремі безкоштовні короткострокові освітні програми і заходи за кордоном, зокрема ті, у яких брали участь студенти, аспіранти та співробітники кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства.

Короткострокові освітні програми – це один із найбільш ефективних способів отримати нові важливі знання за короткий проміжок часу. Їх можна розглядати як доповнення до класичного навчання у ВНЗ, а також як курси підвищення кваліфікації для осіб, які вже мають місце роботи. Такі освітні програми пропонують університети в різних країнах світу. За тривалістю вони можуть бути від кількох тижнів до 3-х місяців, протягом яких студенти мають змогу вивчати предмети із найрізноманітніших галузей, брати участь у семінарах, і, водночас, знайомитися з етнокультурними особливостями країни тощо [1].

Короткострокові освітні програми за кордоном насамперед надають студентам можливість отримати концептуально нові знання або ж погли-

бити вже набуті, а також ознайомитися із західною системою освіти, дізнатися більше про життя і культуру іншої країни, обмінюватися досвідом та спілкуватися зі студентами з різних країн, підвищити рівень володіння іноземною мовою, а в окремих випадках – придивитися і прийняти рішення щодо подальшого навчання в університеті за кордоном [1].

Важливою особливістю короткострокових освітніх програм є те, що вони проводяться у зручній для їхніх учасників період часу, найчастіше – влітку. Їхньою невід’ємною частиною є культурні заходи, групові творчі завдання та екскурсії, що також сприяє широкій популярності цих програм. Окрім того, можливість навчатися під час літніх канікул приваблює багатьох студентів з різних країн світу, які прагнуть здобути нові знання та досвід, однак з тих чи інших причин не мають змоги приїхати на більш тривале навчання за кордон [1].

Загальні риси короткострокових освітніх програм за кордоном представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Загальні риси короткострокових освітніх програм за кордоном [1]

	Короткострокові освітні програми
група	більшість – міжнародні студенти
тривалість	від 1 тижня до 3-х місяців
набір	найчастіше – влітку, загалом – упродовж року
мова навчання	найчастіше – англійська
освітні напрями	бізнес, фінанси, соціальні науки, економічні науки, технічні науки, дизайн

Розглядаючи усе різноманіття короткострокових освітніх програм за кордоном, можна виділити такі види.

- *Навчальні візити* (наприклад, Study Tours to Poland [10], «Навчальні візити до Гдині» [2]). Проект спрямований на розвиток лідерських, комунікаційних навичок учасників. Також значна увага приділяється досвіду демократичних реформ у приймаючій країні та шляхам активізації громадськості.

- *Молодіжні форуми* (наприклад, «Nantes Creative Generation») [8]. Програма спрямована на підтримку соціальної ініціативи молоді, власних соціальних проектів учасників та налагодження зв’язків між молоддю Європи.

- *Літні школи в університетах*. Програми спрямовані на інтенсивний курс навчання за обраною темою протягом 7-10 днів. Зазвичай, лекторами та викладачами літніх шкіл є найбільш відомі науковці світу в певній галузі, тому участь у цій програмі надає можливість не лише

отримати знання, а й встановити корисні професійні контакти. Літні школи можуть бути як платними, так і безкоштовними. Найбільш талановитим студентам надається стипендія, оплачуються всі витрати.

• *Міжнародні студентські тижні, фестивали* (наприклад, International Student Week in Ilmenau, Germany [6]; Greifswald Student Festival, Germany [3]; International Student Week in Belgrade, Serbia [5]; Student Conference in Maribor, Slovenia [9]; International Student Week in Temisoara, Romania [7]; International Student Festival in Trondheim, Norway [4]). Проекти спрямовані на розвиток у молоді лідерства та корисних для життя навичок. Наприклад, актуальними тренінгами у межах фестивалів є робота у графічних редакторах, мистецтво фото- та відеозйомки, кулінарія, розвиток ораторської майстерності тощо. Зазвичай, проводяться влітку.

Серед молоді кафедри соціально-економічної географії і регіоназнавства протягом останніх років найбільш популярною є освітня програма **Study Tours to Poland (STP)**, яка являє собою навчальні візити до Польщі студентів, молодих спеціалістів та професіоналів із країн Східної Європи. Такі візити допомагають знайомитися із Польщею та обмінюватися досвідом у сфері демократичних і ринкових реформ, у будівництві правової держави, зміцненні місцевих громад та громадянських ініціатив. Програма є безкоштовною, організатори оплачують усі витрати учасників [10].

Study Tours to Poland існує з 2004 року і є частиною програми Польсько-Американського Фонду Свободи «Перетворення в регіоні» (RITA), що здійснюється з 2000 року Фондом «Освіта для демократії». З 2007 року координатором STP є Колегія Східної Європи ім. Яна Новака-Єзьоранського з Вроцлава [10].

До участі в цих навчальних візитах запрошуються здібні студенти, аспіранти з Білорусі, Молдови, України та Російської Федерації. Візити проводяться при польських академічних центрах. Під час зустрічей, що організуються неурядовими організаціями, учасники мають нагоду ознайомитися із польським університетським середовищем, громадськими організаціями, зустрітися з громадськими лідерами, взяти участь у лекціях, тренінгах, семінарах та культурних заходах [10]. Зокрема, студенти й аспіранти кафедри вже побували в різних містах Польщі – Щецині, Кракові, Варшаві, Познані, Ольштині та ін.; відвідали мерії Варшави, Кракова і Щецина, завод з переробки відходів та підприємство з виготовлення ляльок у Щецині, консультаційний центр для безробітних у Кракові, центр підтримки підприємців-початківців у Варшаві тощо.

Аналогічною до вищезгаданої є освітня програма «**Навчальні візити до Гдині**», метою якої є продемонструвати учасникам історію перетворення Польщі на повноцінну європейську державу. Всю цю інформацію учасники отримують під час неформальних зустрічей з політиками, представниками громадських організацій, польськими студентами та іншими діячами [2].

Програма навчального візиту триває 11 днів, наповненість груп – 12-15 учасників. Зустрічі проходять безпосередньо в офісах приймаючих організацій, що дає змогу не тільки поспілкуватися з працівниками та поставити запитання, які цікавлять, а й побачити на власні очі, чим вони займаються і як відбувається їхня діяльність. На відміну від Study Tours to Poland, згадана програма орієнтована на більш старший віковий контингент (студентство останніх курсів, громадські діячі та молоді працівники). Значною перевагою обох програм є використання російської мови (не потрібне знання англійської). Крім того, організатори надають учасникам послуги перекладача з польської мови на російську.

Ще одним типом закордонних освітніх програм є участь у молодіжних форумах. Цікавим досвідом для співробітників кафедри була участь у молодіжному форумі «**Nantes Creative Generation**» (Нант, Франція) у 2014 році. Цей форум спрямований на діалог щодо реалій сучасності, які зачіпають молодь Європи, а також налагодження активної співпраці молоді з різних країн континенту. Він проходить щорічно восени. Учасники зі всієї Європи можуть презентувати власні соціальні проекти та ознайомитися з проектами колег, активно дискутувати на тему їхньої ефективної реалізації. До програми форуму входять освітні тренінги, презентації власних надбань, екскурсії містом, знайомство зі звичаями та культурою Франції, зокрема міста Нант. Під час демонстрації проектів учасники мають змогу переймати досвід у колег зі всієї Європи та отримати більш глибоке розуміння європейського виміру локальних проектів. Участь у форумі є безкоштовною, організатори оплачують усі витрати учасників [8].

У багатьох університетах світу існують різноманітні літні школи, головною метою яких є інтенсивне навчання та отримання сертифіката, що підтверджує здобуті навички та вміння студентів. Влітку 2015 року співробітник кафедри відвідав літню школу «Democracy, expertise and power: making a new Europe in the era of globalisation» на базі Ягелонського університету у Кракові (Польща), збагативши свої пізнання у сфері демократичного розвитку країн в умовах глобалізації.

У багатьох містах Європи та світу проводяться міжнародні студентські фестивалі. Аспіранти кафедри взяли участь у Міжнародному тижні студентів у Белграді (Сербія) влітку 2016 року.

Міжнародний студентський тиждень в Ільменау (ISWI) проводиться кожний другий рік у «Технологічному університеті Ільменау» [6]. Протягом 10 днів молоді люди з усього світу з різними культурними традиціями знайомляться один з одним та беруть участь у спільних тренінгах, іграх, дискусіях і розвагах. Метою міжкультурного діалогу є підвищення толерантності та формування широти поглядів серед гостей і місцевих жителів. Учасники мають можливість обмінятися досвідом і думками, обговорити поточні проблеми та розробити можливі рішення.

Міжнародний тиждень студентів у Белграді (ISWiB) – це студентський фестиваль, який з 2006 року щорічно проводиться в місті Белград, Сербія [5]. Фестиваль відкритий для студентів з усього світу. Щорічно ISWiB збирає понад 200 молодих людей – учасників, модераторів і волонтерів, молодь обов'язково бере участь у декількох тренінгах та воркшопах. Під час семінарів, тісного спілкування і співпраці, проведення інтерактивних лекцій і різноманітних відкритих заходів учасники мають можливість отримати нові знання та обмінятися ідеями, встановити професійні контакти з видатними викладачами і фахівцями з різних секторів, розвивати і самостійно створювати нові проекти.

Деякі із вищезазначених студентських фестивалів є повністю безкоштовними, а в межах інших потрібен невеликий організаційний внесок на покриття витрат на харчування та проживання.

Отже, на сьогодні існує велике різноманіття безкоштовних короткострокових освітніх програм для молоді. Головною перевагою таких проектів є можливість не тільки отримати нові корисні знання та навички, а й побачити іншу країну, попрактикуватися в іноземній мові, познайомитися з активною молоддю зі всього світу, зав'язати дружні та професійні контакти. У зв'язку з цим, викладачі та інші співробітники вищих навчальних закладів повинні популяризувати такі освітні подорожі за кордон, допомагати студентам у пошуках нових освітніх можливостей.

Література

1. Короткострокові академічні програми [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://yourinsa.com/ua/programi/kоротki-akademichni-programi>.
2. Учебные визиты в Гдыне [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://cwm.org.pl/edukacja-obywatelska/451>.
3. Greifswald Student Festival [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.students-festival.de>.
4. International Student Festival in Trondheim [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.isfit.org>.
5. International Student Week in Belgrade [Electronic resource]. – Mode of access : <http://iswib.org>.
6. International Student Week in Ilmenau [Electronic resource]. – Mode of access : <http://en.iswi.org>.
7. International Student Week in Temisoara [Electronic resource]. – Mode of access : <https://iswint.ro>.
8. Nantes Creative Generation [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.nantescreativegenerations.eu>.
9. Student Conference in Maribor [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.scim.si>.
10. Study Tours to Poland [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.studytours.pl>.